

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE
Komisija za varstvo gorske narave
Usposabljanje za: VARUH GORSKE NARAVE

Seminarska naloga

Pohorje, poligon za vožnje v naravnem okolju in veljavna zakonodaja

MENTOR:
Marjeta Keršič Svetel

AVTOR: Drago Pipuš
Planinsko društvo Ruše

Kazalo

1. Uvod	3
2. Problematika vožnje vozil v naravnem okolju na Pohorju	3
2.1. Posledice voženj	4
3. Pravna ureditev voženj v naravnem okolju v Republiki Sloveniji	6
4. Omejitve voženj glede na vrsto vozil	7
4.1 Kolo	7
4.2 Motorne sani in druga posebna prevozna sredstva, ki jih poganja motor	8
4.3 Vozila na motorni pogon (razen motornih sani)	9
5. Pregled predpisov v sosednjih državah	9
5.1 Povzetek ureditev v Italiji, Avstriji, Švici in na Hrvaškem	10
6. Predvidena sprememba zakonodaje	13
7. Zaključek	14
8. Literatura	15

1. Uvod

V Republiki Sloveniji je v naravnem okolju prepovedana kakršnakoli vožnja z vozili, ki omogočajo hitrost, večjo od hitrosti pešca, za naravno okolje pa se štejejo vsa območja zunaj ureditvenih območij mest, vasi in drugih naselij.

Navedeno je zelo lepo zapisano, vendar je dejansko stanje daleč od tega. Naravno okolje postaja vedno bolj območje, ki si ga prisvajajo različne skupine in posamezniki, ki s svojo dejavnostjo, izkoriščanjem prostega časa in tudi sproščanja svojih frustracij, naravi povzročajo nepopravljivo škodo.

Razlogov za porast voženj v naravnem okolju je več, en je tudi ta, da organi nadzora v njem ne izvajajo pogostih kontrol, pa tudi če jih, pri tem iz različnih razlogov niso dovolj uspešni. Pa tudi če identificirajo kršitelja, jo čaka le skromna denarna kazen.

Vožnja po naravnem okolju povzroča slabšanje talnih razmer (zbitost tal, pretrganje koreninic, razlitje olj, zmanjšanje pomladka, ...) in povzročanje hrupa (motenje naravnih ciklov živali in bivanjskega okolja ljudi). Za gozdne živali so moteči tudi letališča, avtoceste, obrtne cone, športni poligoni in drugi objekti. V primerjavi z motorji vozil so ti hrupi še močnejši, razlika je le v tem, da so slednji stacionarni in se jim živali lahko izognejo ali pa na njih navadijo oziroma se jim prilagodijo, vožnje skozi gozd pa predstavljajo premične ovire, katerih živali niso vajene in se jim morajo nenehno umikati.

V seminarski nalogi bom opravil pregled obremenjenosti območja Pohorja glede voženj vozil v naravnem okolju in kje so tiste relacije, ki jih vozniki najpogosteje uporabljajo za vožnje. Nadalje se bom posvetil trenutni veljavni zakonodaji s tega področja ter poskušal ugotoviti območja, katera smejo ali ne smejo uporabljati vozniki koles, motornih sani in drugih motornih prevoznih sredstev za vožnjo v naravnem okolju.

Ker se tudi pogosto primerjamo s tujino bom opravil pregled zakonodaje pri naših sosednjih državah z namenom ugotoviti, kaj je tisto kar pri njih odvrača voznike, da bi zapuščali dovoljene poti za vožnje. V zadnjem delu seminarske naloge pa se bom dotaknil priprave nove zakonodaje s področja voženj vozil v naravnem okolju.

2. Problematika vožnje vozil v naravnem okolju na Pohorju

Območje Pohorja od Maribora do Slovenj Gradca in s tem tudi ves ta del Slovenske planinske poti, je v celoti zelo obremenjeno z vožnjo vozil v naravnem okolju. Po opažanjih je najbolj uničena in obremenjena pot v celotni Sloveniji. Neregistrirani motorji in štirikolesniki že startajo v samem mestu. Peljejo se skozi center Maribora, v veliki večini neregistrirani. Nadaljujejo na Ledinah v Spodnjem Radvanju pri spomeniku talcem in nadaljujejo po relaciji Poštela-Areh-Šumik-Klopni vrh-Pesek-Lovrenška jezera-Ribniško Pohorje-Kope-Slovenj Gradec.

Veliko voženj je organiziranih. Organizacijo voženj s štirikolesniki, enduro in cross motorji in motornimi sanmi oglašujejo razni posamezniki in organizacije in gospodarske družbe na spletu, pri planinskih kočah, hotelih, gostilnah itd. Prav tako služijo za takšne vožnje ostale planinske poti iz Dravske doline, Mislinjske doline, Vitanja, Zreč, Slovenske Bistrice, Frama, Oplotnice, ki se vsaka na svojem delu naveže na Slovensko planinsko pot.

Od teh navezovalnih poti na Slovensko planinsko pot so najbolj obremenjene relacije Oplotnica-Kebelj-Črno jezero (Osankarica), Oplotnica-Pesek, Trije Kralji-Šumik, Trije Kralji-Črno jezero, Ruše-Lobnica-Smolnik-Šumik-Klopni vrh-Pesek. Vse navedene poti so enako obremenjene tudi pozimi z motornimi sanmi. Obremenjene so še tudi ostale gozdne ceste, poti in vlake.

Posebej je potrebno opozoriti na vse Pohorske planje, ki so ob snežni odeji dobesedno spremenjene v poligone za motorne sani. (Planika pri Lovrenških jezerih, Jezerski vrh in Črni vrh pri Ribniški koči ...).

V poletnih mesecih je opažena vožnja z motorji po planinskih poteh ali travnikih na Pohorju, in sicer v okolici Areha (Ruške koče), Šumika, Osankarice, Klopnega vrha, po planinski poti med Mariborsko kočo in Ruško kočo, po smučišču med Arehom in Glažuto, po planinski gozdni poti Ruše – Ruška koča, od koče nad Šumikom do Klopnega vrha ter do Osankarice preko Falskega tajhta(Tiho jezero).

V zimskih mesecih se masovno uporabljajo za vožnjo motornih sani na relacijah:

- Grmovškov dom - Ribniška koča - Rogla;
- Klopni vrh - Osankarica preko Falskega tajhta (zelo ogroženo);
- Ovčja raven - Cojzarica - Šumik - Pesek.

2.1. Posledice voženj

Zavedati se moramo, da že vozilo samo, zlasti pa hrup, povzročata nemir pri divjih živalih, ki je lahko pri nekaterih občutljivih, ogroženih vrstah tudi usoden za preživetje in obstoj.

Posebno ranljive so živali pozimi, ko morajo nenehno bežati zaradi hrupa motornih sani in tako porabljajo dragoceno energijo, ki jo v zimskem času zaradi pomanjkanja hrane zelo težko nadomestijo. Zaradi visoke snežne odeje potrošijo pri bežanju veliko več energije kot v času brez snega. Zato lažje postanejo plen plenilcev ali pa zaradi izčrpanosti celo tako shirajo, da poginejo. Zaradi shiranosti tudi izgubijo odpornost proti nekaterim boleznim, ki so tako posredno razlog za dolgo in mučno umiranje.

Nekatere živalske vrste so še zlasti občutljive za hrup. Dokler imajo prostor, se umikajo v mirnejše predele, ko teh zmanjka, izginejo, na določenem območju izumrejo.

Motorne sani uničijo mlada drevesa, ki niso vidna, saj so tik pod snežno odejo. Priča smo tudi vožnjam, pri katerih objestneži manjša drevesa namerno povozijo. S tem se povzroča tudi ogromna gospodarska škoda. Gosenice motornih sani zarežejo globoko v sneg do rastja, ki je v zimskem času pod snežno odejo enako občutljivo kot v času vegetacije. Motorne sani so izjemno velik onesnaževalec z izpušnimi plini. Ti izpusti padejo na snežno odejo in počasi preidejo skozi vodo v rastline, zemljo in podtalnico. Nad takšnim stanjem pohorskih barij, ki se pozimi spremenijo v poligone za motorne sani, bi se moral marsikdo zamisliti, ki mu ni vseeno za naravo.

Močne zareze, ki jih puščajo motorji za kros in terenski avtomobili, v zemlji postanejo žarišče erozije in tako pomenijo trajno spremembo okolja in močno skazijo naravno krajino. Takšna žarišča se sčasoma na določenih območjih ob padavinah spremenijo v prave hudournike. Uničuje se gozdna podrast, travna ruša, uničujejo se redke in ogrožene, tudi z zakonom zaščitene rastline. Uničuje se delo lastnikov in skrbnikov gozdov, uničuje in spreminja se krajina, ki jo je skozi stoletja v sozvočju in s pristnim čutom do narave oblikoval človek. Uničuje in spreminja se narava, na katero smo Slovenci tako radi ponosni.

Hrupne in uničevalne vožnje so navsezadnje moteče tudi za nas ljudi. Niso samo moteče, temveč nas tudi ogrožajo, saj se moramo pohodniki na planinskih poteh umikati objestnim motoriziranim voznikom. V današnjem napornem tempu življenja, polnem stresov, vedno več ljudi išče sprostitev v naravi, miru in tišini. Do nedavnega najbolj skriti in tihi kotički postajajo poligoni za motorizirane brezvestneže. V nekaterih predelih Slovenije je že težko najti mirne kotičke. Prisvojili so si jih objestneži in jih uničili.

Največ o tem pove dejstvo, da se uničevalne vožnje dogajajo skoraj vsakodnevno tudi v zaščiteneh območjih narave. Ta območja so običajno najbolj občutljiva, prav tako so enkratna zaradi redkega rastlinskega in živalskega sveta. Strokovnjaki opažajo, da se je stanje habitatov na nekaterih območjih zelo poslabšalo tudi zaradi omenjene problematike. Določena interesna skupina se trudi tovrstne vožnje prikazati kot del turistične ponudbe. Večina je nasprotnega

mnenja, takšne dejavnosti ne kvarijo samo turistični ugled Slovenije, ampak njen splošni ugled.

V zadnjem desetletju se je zelo povečalo število ljubiteljev različnih oblik športa in rekreacije z motornimi vozili, ki omogočajo tudi vožnjo izven cest. S tehnološkim napredkom in dostopnostjo teh vozil širšemu krogu ljudi se je število voženj povečalo, temu pa ni sledila ureditev infrastrukture za take vožnje (poligoni). Po znanih podatkih ni bilo urejeno niti eno območje za te športe, ki bi imelo tudi ustrezno dokumentacijo oz. dovoljenje. Posledica tega je, da se število voženj izven cest, v naravi, stalno povečuje, s tem pa sorazmerno povečujejo motnje v naravi in pritiski na okolje.

Nadzor nad preprečevanjem in odkrivanjem kršiteljev je neučinkovit in neuspešen. Različni organi nadzora, kot so okoljevarstveni inšpektorji, policija, gozdarski in kmetijski inšpektorji ter naravovarstveni nadzorniki, pa tudi nimajo ustreznih tehničnih sredstev za uspešen nadzor. Navedeno mi je dobro poznano, saj sem vrsto let opravljal delo na tem področju in sodeloval v nadzorih. Po drugi strani pa so tudi globe za kršitelje zelo nizke saj se gibajo za vožnjo, ustavljanje in parkiranje vozil za fizične osebe od 21 do 42 EUR, za organiziranje voženj pa od 209 do 2086 EUR za fizične in pravne osebe. Vse navedeno in pa odprtost države meje, pa je k nam pripeljalo tudi veliko tujcev, ki se tukaj sproščajo pri vožnji v naravnem okolju, saj si doma zaradi strožje zakonodaje in nadzora tega ne upajo početi.

Te problematike se je zavedlo tudi pristojno Ministrstvo za okolje in prostor, katero je pristopilo k spremembi veljavne uredbe. V obdobju 2008-2009 je pripravilo oceno stanja na področju izvajanja Uredbe. K pripravi gradiva so povabili številne nevladne organizacije in posameznike tako iz sfere ljubiteljev narave kot voznikov. Njihovi predlogi so delno ostajali v okviru vsebine veljavne Uredbe, del predlogov pa je njen okvir presegal. Po vsem tem so prišli do spoznanja, da tudi spremembe Uredbe stanja na tem področju ne bi izboljšalo. V letu 2011 se je pristopilo k pripravi zakona, kateri bi zadovoljil tako ljubitelje narave kot voznike, predvsem pa da bi se očuvala narava.

3. Pravna ureditev voženj v naravnem okolju v Republiki Sloveniji

Pregledal sem predpise, ki neposredno ali posredno urejajo vožnjo v naravi. Poleg Uredbe o prepovedi voženj v naravnem okolju (Ur.l. RS, št. 16/1995, 28/1995, 35/2001) in Zakona o ohranjanju narave (Ur.l. RS, št. 96/2004 – uradno prečiščeno besedilo) so ključni še Zakon o gozdovih, Zakon o cestah, Zakon o varnosti na smučiščih, Zakon o pravilih cestnega prometa, Zakon o motornih vozilih ter Zakon o planinskih poteh.

4. Omejitve voženj glede na vrsto vozil

V uvodnem delu povzemam določbe sedanje veljavne zakonodaje glede na vrsto vozila: kolo, motorne sani in druga motorna vozila, glede voženj. Za vsak tip vozila so najprej v alinejah navedeni režimi na posameznem tipu prometnice. Izjem (reševanje ipd.) v alinejah ne navajam, saj je pregled namenjen predvsem tistim, ki kolesa in motorna vozila uporabljajo za svojo rekreacijo. Nato sledi povzetek predpisov za posamezno vrsto vozila. Navedeno velja za območja izven naselij.

4.1 Kolo

Kolo je enosledno ali dvosledno vozilo z najmanj dvema kolesoma, ki ga poganja voznik z lastno močjo ali s pomočjo pomožnega motorja, s katerim lahko doseže hitrost največ 25 km/h (Zakon o pravilih cestnega prometa, Ur.l. RS, št.109/2010) in je z njim dovoljeno voziti:

- po kategoriziranih cestah: da (razen če je označena prepoved);
- po nekategoriziranih cestah, vključno z gozdnimi cestami, kolovozi: da (razen če je označena prepoved);
- po gozdnih vlakah: ne (razen če so označene, da je dovoljeno);
- po planinskih poteh: ne (razen če so označene, da dovoljeno);
- po stezah, pešpoteh: ne;
- izven cest in poti: ne.

Uredba o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju

Po uredbi je prepovedano voziti, ustavljati, parkirati in organizirati vožnje s kolesi:

- zunaj ureditvenih območij naselij;
- zunaj ureditvenih območij infrastrukturnih objektov;
- zunaj ureditvenih območij rudarskih operacij med izvajanjem rudarskih del;
- zunaj nekategoriziranih cest in zunaj drugih prometnih površin, ki so namenjene za vožnjo, ustavljanje in parkiranje v skladu s predpisi o cestah in predpisi o varnosti cestnega prometa.

Zakon o planinskih poteh

Po zakonu ni dovoljeno voziti kolo:

- po planinskih poteh, ki ne potekajo po poljskih poteh in gozdnih prometnicah, razen po poteh, ki jih določi minister za šport in so označene s tablo. Izjeme so za oskrbo koč, lastnike zemljišč;
- po planinskih poteh, ki potekajo po poljskih poteh in gozdnih prometnicah, če to ni dovoljeno s predpisi o ohranjanju narave, lovstvu, gozdarstvu. V območju, ki je varovano (ohranjanje narave, gozdarstvo, lovstvo) vožnja za oskrbo koč in za lastnike zemljišč dovoljena le na podlagi dovoljenja za poseg v naravo.

Prirejanje tekmovanj s kolesi:

- po planinskih poteh v varovanih območjih (narava, gozdarstvo, lovstvo) so dovoljena le na podlagi dovoljenja za poseg v naravo.

Zakon o gozdovih

- dovoljeno je voziti kolo na gozdnih cestah, če z režimom uporabe gozdne ceste ni določeno drugače, gozdne ceste morajo biti označene kot gozdne ceste in da jih uporabniki lahko uporabljajo na lastno odgovornost;
- ni dovoljeno voziti zunaj gozdnih cest, izjemoma za reševanje;
- na gozdnih vlakah in drugih poteh je dovoljeno voziti, če so označene za vožnjo.

4.2 Motorne sani in druga posebna prevozna sredstva, ki jih poganja motor

Motorne sani so posebno prevožno sredstvo (Zakon o pravilih cestnega prometa, Ur.l. RS, št. 109/2010) in se jih lahko vozi:

- po kategoriziranih cestah: ne;
- po nekategoriziranih cestah, vključno z gozdnimi cestami, kolovozi: ne, lahko po nepluženih gozdnih cestah, razen če je označena prepoved;
- po gozdnih vlakah: ne;
- po planinskih poteh: ne;
- po stezah, pešpoteh: ne;
- izven cest in poti: ne.

Uredba o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju

Po uredbi je prepovedano voziti, ustavljati, parkirati in organizirati vožnje:

- zunaj ureditvenih območij naselij;
- zunaj ureditvenih območij infrastrukturnih objektov;
- zunaj ureditvenih območij rudarskih operacij med izvajanjem rudarskih del;
- zunaj nekategoriziranih cest in zunaj drugih prometnih površin, ki so namenjene za vožnjo, ustavljanje in parkiranje v skladu s predpisi o cestah in predpisi o varnosti cestnega prometa.

Po uredbi je prepovedano organizirati vožnje z motornimi sanmi in drugimi posebnimi prevoznimi sredstvi na:

- gozdnih cestah in cestah z makadamskim voziščem v gozdnem prostoru, cestah v varovanih območjih (narava, vode, gozd), prav tako je prepovedano navedene površine uporabljati za testne in kros vožnje, športne, tekmovalne in reklamne vožnje ter njim podobne oblike uporabe.

Zakon o pravilih cestnega prometa

V cestnem prometu, to je v prometu na javnih in nekategoriziranih cestah, ni dovoljeno uporabljati motornih sani in drugih posebnih prevoznih sredstev, ki jih poganja motor. Izjema je za motorne sani za potrebe reševanja.

Zakon o planinskih poteh

Po zakonu ni dovoljeno voziti:

- po planinskih poteh, ki ne potekajo po poljskih poteh in gozdnih prometnicah (izjeme za oskrbo koč, lastnike zemljišč);
- po planinskih poteh, ki potekajo po poljskih poteh in gozdnih prometnicah, če to ni dovoljeno s predpisi o ohranjanju narave, lovstvu, gozdarstvu. V območju ki je varovano (ohranjanje narave, gozdarstvo, lovstvo) je vožnja dovoljena za oskrbo koč in za lastnike zemljišč le na podlagi dovoljenja za poseg v naravo.

Zakon o gozdovih

Zakon opredeljuje, da je:

- dovoljeno voziti na gozdnih cestah, če z režimom uporabe gozdne ceste ni določeno drugače. Gozdne ceste morajo biti označene kot gozdne ceste in da jih uporabniki lahko uporabljajo na lastno odgovornost.

4.3 Vozila na motorni pogon (razen motornih sani)

Vozila na motorni pogon so motorna vozila, namenjena vožnji po cesti z močjo lastnega motorja (Zakon o motornih vozilih, Ur.l. RS, št. 106/2010) in je z njimi dovoljeno voziti:

- po kategoriziranih cestah: da (razen če je označena prepoved);
- po nekategoriziranih cestah, vključno z gozdnimi cestami, kolovozi: da (razen če je označena prepoved);
- po gozdnih vlakah: ne;
- po planinskih poteh: ne;
- po stezah, pešpoteh: ne;
- izven cest in poti: ne.

Uredba o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju

Po uredbi je prepovedano voziti, ustavljati, parkirati:

- zunaj ureditvenih območij naselij;
- zunaj ureditvenih območij infrastrukturnih objektov;
- zunaj ureditvenih območij rudarskih operacij med izvajanjem rudarskih del;
- zunaj nekategoriziranih cest in zunaj drugih prometnih površin, ki so namenjene za vožnjo, ustavljanje in parkiranje v skladu s predpisi o cestah in predpisi o varnosti cestnega prometa, in organizirati vožnje na gozdnih cestah in cestah z makadamskim voziščem v gozdnem prostoru, na cesti v varovanih območjih (narava, vode, gozd). Prav tako je te površine prepovedano uporabljati za testne in kros vožnje, športne, tekmovalne in reklamne vožnje ter njim podobne oblike uporabe.

Zakon o planinskih poteh

Zakon zapoveduje, da ni dovoljeno voziti:

- po planinskih poteh, ki ne potekajo po poljskih poteh in gozdnih prometnicah (izjeme za oskrbo koč, lastnike zemljišč);
- po planinskih poteh, ki potekajo po poljskih poteh in gozdnih prometnicah, če to ni dovoljeno s predpisi o ohranjanju narave, lovstvu, gozdarstvu. V območju, ki je varovano (ohranjanje narave, gozdarstvo, lovstvo) je vožnja za oskrbo koč in za lastnike zemljišč dovoljena le na podlagi dovoljenja za poseg v naravo.

Zakon o gozdovih

Zakon opredeljuje, da je:

- dovoljeno voziti na gozdnih cestah, če z režimom uporabe gozdne ceste ni določeno drugače (gozdne ceste morajo biti označene kot gozdne ceste in da jih uporabniki lahko uporabljajo na lastno odgovornost);
- ni dovoljeno voziti zunaj gozdnih cest izjema je za reševalne namene;
- ni dovoljeno voziti po gozdnih vlakah.

5. Pregled predpisov v sosednjih državah

Za vsako državo/deželo je uvodoma podan povzetek, kjer so najprej v alinejah predstavljene glavne značilnosti ureditve, sledi pa širša predstavitev pravne ureditve.

Zanimiva je ureditev na Bavarskem (Nemčija). Bavarski zakon o varstvu narave določa, da je vožnja po neustreznih poteh in čez drn in strn prepovedana in se lahko kaznuje z denarno kaznijo. Ta zakon pa dopolnjuje sporazum o gorskem kolesarjenju (Die Mountainbike-

Vereinbarung in Bayern), ki so ga leta 2000 sklenili z Bavarsko deželno zvezo nemškega kolesarskega kluba, Nemško iniciativo Mountain Bike, Zvezo nemških kolesarjev, Nemško alpsko združenje, Barvarsko združenje kolesarskega športa in Deželno združenje nemških gorskih in pohodniških društev. Cilj tega sporazuma je določiti okvir za naravi prijazno kolesarjenje z gorskimi kolesi, predstaviti pogoje za gorsko kolesarjenje v naravi ter zmanjšati morebitne konflikte med gorskimi kolesarji in drugimi uporabniki narave na minimum in spodbujati sožitje med skupinami ljudi, ki preživljajo svoj prosti čas v naravi.

5.1 Povzetek ureditev v Italiji, Avstriji, Švici in na Hrvaškem

Italija, dežela Piemont

S predpisom (Norme per la conservazione del patrimonio naturale e dell'assetto ambientale) je prepovedana vožnja z motornimi vozili izven cest. Prepoved velja tudi za planinske poti in za mulatiere, in tudi za smučišča in za gozdne ceste, ki so označene v skladu z deželnim zakonom 27/1981. Občine, po posvetovanju z gorskimi skupnostmi, v 180 dneh od uveljavitve tega zakona določijo trase za turistične in športne potrebe, ki so ustrezno označene, čeprav je to v nasprotju s prepovedmi predpisa.

Pokrajinske in občinske uprave lahko prepovejo prehod motoriziranih sredstev, ki so v njihovem upravljanju, če je to potrebno zaradi varstva okolja.

Prepovedano je parkirati vozila na travnikih, na območju gozdov in na kmetijskih zemljiščih, prepovedano je hoditi po travnikih, ki so namenjeni košnji in tudi na zemljiščih, ki so obdelana, pa čeprav niso označena in ograjena. Prepoved ne velja za vozila za potrebe kmetijstva in gozdarstva, urejanja smučišč, urejanja hudournikov, prve pomoči, nadzora nad požarno varnostjo gozdov, javne varnosti in vozila javnega prometa. Smučanje po trav i je dovoljeno le na območjih, ki so temu namenjena.

Globe so 50 do 300 EUR, za organizacijo dogodkov z motornimi vozili 20.000 EUR.

V Narodnem parku Gran Paradiso je vožnja motornih vozil, vključno s sanmi, izven cest prepovedana. Prepoved vključuje tudi gozdne ceste, mulatiere, pohodne poti. Izjema velja za vožnje za potrebe kmetijstva, gozdarstva, za kar pa je potrebno pridobiti dovoljenje, ki mora biti med vožnjo vidno.

Motorne sani, štrikolesniki in podobna vozila je v zimskem obdobju dovoljeno uporabljati le na območjih ali trasah, ki so jih določile občine, ne pa na smučiščih. Uporaba drugod pa je dovoljena vedno z upoštevanjem odločb tudi izven tras, ki so določene in sicer za pristojne za nudenje pomoči, nadzora in gasilcev, osebju, ki nudijo primarne storitve, za občinsko, državno policijo, finančnike, gozdno policijo ter za uslužbence občine pri opravljanju njihovih storitev ter za osebje, zaposlene na žičnicah.

Dovoljenje za uporabo motornih sani in njihovih dodatkov ter podobnih vozil na občinskih trasah izda občina svojim prebivalcem s stalnim bivališčem, lastnikom in upravljalcem in oskrbnikom nepremičnin in objektov, ki niso dostopni po javnih cestah ter tistim z dejavnostjo transporta za potreba teh nepremičnin.

Če take trase prečkajo smučišča, dovoljenje izda občina po usklajevanju z upraviteljem smučišča in izključno v urah, ko smučišče ne deluje. Javni dostop do teh območij ali tras dovoljuje občina po predhodnem pregledu skladnosti s standardi in prospekti deželne vlade.

Italija – avtonomna dežela Aosta

Na podlagi uredbe (Regolamento di polizia per la circolazione dei veicoli a motore sul territorio della Regione) je prepovedano voziti in parkirati izven javnih cest ter dovoznih cest do javnih površin in športnih zgradb.

Izjema velja za lastnike in najemnike zemljišč ter za vožnje zaradi bivanja, dela ali storitev. Za izjeme za vožnje na drugih cestah je potrebno dovoljenje, ki je časovno omejeno in ki določa relacijo in namen vožnje.

Za športe lahko na predlog uprave deželni svet določi območja z režimi. Globe za vožnjo po terenu, po mulatierah ali po poteh nad nadmorsko višino 2000 m od 206 do 464 EUR, po terenu pod 2000 m 154 do 309 EUR, po mulatierah in poteh pod 2000 m od 103 do 216 EUR.

Avstrija – dežela Koroška

Zvezni zakon o gozdovih (Forstgesetz) določa, da v gozdovih, ki nimajo rekreacijske funkcije, gozdnih cest ni dovoljeno zapuščati.

Zakon o varstvu narave v 14. členu določa, da v odprti pokrajini, izven površin, ki so namenjene tekočemu ali mirujočemu prometu, se je prepovedano voziti z motornimi vozili, motornimi sanmi ali podobnimi terenskimi vozili ali jih tam parkirati. Dovoljeno je puščati motorna vozila na robu ceste.

Ta prepoved ne velja za določene službe in opravila. Globe so do 3630 EUR, ob ponovnih kršitvah pa do 7260 EUR.

Zakon o ustanovitvi Narodnega parka in biosfernega parka (Gesetz über die Errichtung von Nationalparks - und Biosphärenparks) določa, da je v osrednjem območju parka uporaba motornih vozil prepovedana.

Avstrija – dežela Salzburg

Zakon o ustanovitvi narodnega parka Visoke Ture v Deželi Salzburg (Gesetz über die Errichtung des Nationalparkes Hohe Tauern im Land Salzburg) prepoveduje vožnjo z motornimi vozili v robnem območju parka, razen za kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, zavetišča in gostinstvo.

Zakon o gozdovih (Forstgesetz) prepoveduje vožnjo na gozdnih cestah. Lastniki lahko na primer zaradi izvajanja pravic lova, dovolijo promet po njih.

Avstrija – dežela Štajerska

Zakon o uporabi motornih vozil na prostem - na terenu določa, da je uporaba motornih vozil zunaj cest z javnim prometom ali zunaj utrjenih voznih poti na prostem prepovedana. Ta prepoved ne velja za vožnje za potrebe določenih organov in službe.

Prepoved ne velja za uporabo terenskih vozil razen motornih sani za vožnje pri gospodarjenju s kmetijskimi in gozdarskimi zemljišči v okviru lovskega in ribiškega gospodarstva s strani

lovskega ali ribiškega upravičenca ali s strani oseb, ki jih slednji imenuje okrajnemu upravnemu organu, sosedov oz. mejašev na poteh, ki vodijo do stanovanjskih in gospodarskih zgradb.

Zakon določa, kdaj je možno izdati izjemna dovoljenja in zahteva edintifikacijske tablice. Za športne prireditve in treninge določa pogoje in zahteva dovoljenja (največ za 2 leti).

Globa je 1.453 EUR, v primeru neizterljivosti z zaporom do 4 tednov, ob ponavljajočih kršitvah je predvidena denarna in zaporna kazen, lahko se izreče tudi odvzem vozila.

Avstrija – dežela Tirolska

Zakon o varstvu narave (Tiroler Naturschutzgesetz 2005) določa, da je prepovedano izvajati športna tekmovanja z motornimi vozili izven naselij in izven območij, za katero je bilo izdano dovoljenje za ureditev zemljišč za redno izvajanje motornih športov, ter izven območij, za katera je bilo izdano dovoljenje za rabo motornih vozil izven prometnih površin in stavbnih zemljišč. Izjema so službene vožnje.

Nadalje določa, da je potrebno dobiti dovoljenje za rabo motornih vozil na območjih mokrišč, območij miru in območjih varovanja narave.

Avstrija – dežela Salzburg

Zakon o motornih saneh (Motorschlittengesetz) določa njihovo rabo izven javnih cest. Vožnja s sanmi je prepovedana. Izjema velja za državne in deželne organe in javne službe (varstvo pred plazovi ipd.).

Za posamezne primere in za največ 3 leta se izda dovoljenje za izjeme, ki so: urejanje smučišč in smučarskih prog, ter za gospodarsko rabo (kmetijstvo, gozdarstvo, divjad, oskrba zavetišč). Sani morajo biti označene. Za največ dve leti je mogoče dobiti dovoljenje za poskusne vožnje, ki pa jih je treba izvajati na smučiščih. Dovoljenje dobi le izdelovalec (za največ 5 sani) ali trgovec z motornimi sanmi (za največ ene). Sani morajo biti označene s številko za poskusno vožnjo.

Globe za kršitve so do 2.200 EUR, za hude, zlasti ponavljajoče kršitve je možen zaseg sani.

Švica

Motorne sani so na podlagi zakona o cestnem prometu (Strassenverkehrsgesetz) dovoljene na cestah, na katerih ni splošne prepovedi vožnje ali prepovedi vožnje za motorje, če so te zaradi zimskih razmer odprte. Na vseh drugih poteh in smučiščih so na splošno prepovedane, občina pa lahko posamezno cesto ali smučišče odpre za vožnjo s sanmi. Izjema so službe na smučiščih, prevoz do koč. Za rekreacijske vožnje izjem ni.

Za vožnjo s motornimi sanmi je potrebno dovoljenje, ki ga izda kantonalni urad za ceste tistemu, ki lahko izkaže svojo potrebo (npr. počitniška hiša brez cestne povezave), opredeli se namen in pot za vožnjo.

Motorne sani je potrebno registrirati pri kantonalni upravi, lastnik prejme tablico s številko.

Hrvaška

Zakon o varovanju narave določa, da je za vožnjo vozil na motorni pogon in za organiziranje voženj izven naselij, cest, poljskih poti, urejenih prog za vožnjo in poligonov za vožnjo, potrebno dovoljenje ministrstva. Dovoljenje ni potrebno za kmetijsko, gozdarsko in druge dovoljene dejavnosti.

Globe za organiziranje voženj znašajo od 3300 do 28.500 EUR, za druge kršitve 140 EUR.

6. Predvidena sprememba zakonodaje

Podan je bil predlog zakona o vožnji vozil v naravnem okolju. Osnutek se zgleduje po najbolj restriktivnih evropskih primerih in ljubiteljem terenske vožnje, z vozili na lasten ali motorni pogon, ne prinaša nič dobrega.

Predlog zakona popolnoma prepoveduje vožnjo z vozili na motorni pogon ali kolesi v naravi in izven prometnic (izjeme za službene vožnje in vožnje za katera so bila izdana izjemna dovoljenja - zanje so obvezne identifikacijske tablice), terenska vožnja odpade tudi v primeru, da bi šlo za javen in organiziran dogodek kot je dirka.

Osnovni cilj predloga zakona je urediti vožnjo z vsemi vozili na motorni pogon in kolesi v naravnem okolju. Predvsem je cilj, da se zajame in določi pravila tudi za uporabo vozil, ki jih zakon o motornih vozilih ne ureja, a so pogosta v naravnem okolju (motorna vozila za rekreacijske namene). Namen zakona je, da se tudi v naravnem okolju vožnja omeji le na prometno infrastrukturo, vožnja izven cest pa v celoti prepove in ustrezno kaznuje. Namen zakona je, da se tovrstna vozila preusmeri iz naravnega okolja v urejena območja za rekreacijo in šport (poligoni) oziroma uredi tako, da se jih lahko uporablja samo v območjih določenih za te namene.

Predlog za gozdni prostor določa poseben režim vožnje tudi za kolesa. V gozdnem prostoru je vožnja dovoljena tudi izven javnih cest in nekategoriziranih cest, ki se uporabljajo za javni cestni promet, vendar le po gozdnih cestah, ne pa tudi po ostalih gozdnih prometnicah. Izjemoma je v gozdnem prostoru dovoljeno voziti in ustaviti s kolesi po označenih gozdnih vlakih in drugih označenih poteh na območjih, določenih v prostorskem delu gozdnogospodarskega in lovskega upravljalvskega načrta območja. Izven gozdnega prostora je vožnja s kolesom, za razliko od vozil na motorni pogon, dovoljena tudi po nekategoriziranih cestah (npr. kolovoz, poljska pot). Predvidena je tudi vožnja po planinskih poteh. Take poti določi ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave, na predlog skrbnika planinske poti in po predhodnem soglasju Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave. Poti v naravi označijo skrbniki planinske poti in lokalna skupnost. Na teh poteh pa imajo pešci prednost pred kolesarji.

Glede nadzora nad vožnjami so poleg že dosedanjih, predvideni v zavarovanih območjih, ki jih ustanovi lokalna skupnost, še občinske inšpekcijske in redarske službe.

Tudi globe za kršitve se bistveno zvišajo, zlasti za voznike vozil na motorni pogon. Kazni za kršitve so bile zdaj neproporcionalno nizke in kršiteljev niso odvrčale. Za lažje prekrške, ko je storilec voznik kolesa je razpon globe od 100 do 1.000 EUR. Za prekrške, ko je storilec

voznik vozila na motorni pogon je razpon globe od 500 do 4.000 EUR. Za hujše prekrške, ko je storilec organizator voženj z vozili na motorni pogon ali pa vozilo na motorni pogon v gozdnem prostoru vozi izven gozdnih cest in ne upošteva določb o posebnih območjih za vozila na gosenicah je razpon globe od 4.000 do 50.000 EUR. Predvideno je tudi, da nadzorni organi izrekajo globe v prekrškovnem postopku v okviru razpona. Pri odločanju o višini globe se upošteva teža prekrška in njegove posledice na ohranjanje ekosistemov, naravnih vrednot in krajine.

Predviden je tudi zaseg vozila na motorni pogon za najhujše prekrške. To je predvideno predvsem za vožnjo izven prometnih površin (izven cest) nad zgornjo gozdno mejo ali v zavarovanih območjih, za vožnjo z vozili na gosenicah izven v ta namen določenih območjih ter za večkratne kršitelje tega predpisa.

Do sprejetja zakonodaje je še dolga pot, ljubitelji narave in tudi aktivnega preživljanja prostega časa pa si želimo, da bomo zadovoljni vsi, da se bo narava ohranila in da bodo kršitelje predvidene sankcije in ustrezen nadzor odvrnile od tega, da bi povzročali škodo v naravnem okolju.

7. Zaključek

Vožnja z vozili je v naravnem okolju na območju Pohorja, kakor tudi drugod po Sloveniji, velik problem. Motornih vozil in drugih vozil za rekreacijo je čedalje več. Zaradi tega jih je tudi v naravi vse več. Vse več pa je tudi takih voznikov, ki jim je malo mar za naravo in njihove prebivalce pa tudi za ljudi, ki v naravi iščejo mir in počitek.

Naša zakonodaja s tega področja ne sledi naraščajočim trendom. Prav tako pa je tudi v določeni meri nejasna in v mnogih primerih si jo je možno različno tolmačiti. Za določene strukture obiskovalcev narave pa je tudi neživljenjska.

Nadzora nad kršitelji je premalo, kazni za prekrške pa so zelo nizke. To v naravo privablja tudi vedno več tujcev, kjer je zakonodaja glede kazni dosti ostrejša, pa tudi nadzor pristojnih služb je večji. Stanje se na našem območju ne bo izboljšalo, če ne bo učinkovitega nadzora. Kaj nam bo pomagal dober zakon, če se v praksi ne bo izvajal. Po dosedanji veljavni zakonodaji je policija nekaj delala, vendar to le občasno s kakšnimi poostrenimi nadzori in še to dva do trikrat na leto, učinek pa je bil zelo slab. Še največkrat so bili sankcionirani gobarji ali udeleženci piknikov zaradi parkiranja vozil na nepravem mestu. Ta pravih kršiteljev pa se je zelo redko kaznovalo, saj jim policija s svojim voznim parkom ne more parirati. Takšna neučinkovitost povzroča tudi nejevoljo pri lastnikih gozdov, kateri so že v nekaj primerih vzeli pravico v svoje roke, da bi zaščitili svoje imetje (napeljane žice preko poti), kar je slabo, saj so s tem ogrožali tudi življenje voznikov.

V pripravi je nov zakon, kateri bo upam dosti nejasnosti glede voženj odpravil, bistveno pa se bo tudi povečalo sankcioniranje kršiteljev. Predlogi nekaterih struktur k novemu zakonu je tudi, da bi se razširil krog nadzornikov ali pa da se ustanovi »posebna policija« po vzoru nekaterih drugih držav, ki bi ji bila prioriteta varovanje narave. Država bo morala poskrbeti za ohranitev narave in njenih prebivalcev, istočasno pa tudi za sožitje ter ugodno in zdravo počutje njenih obiskovalcev.

8. Literatura

1. Ključni razlogi za boljšo ureditev vožnje v naravnem okolju, http://www.mop.gov.si/voznja_razlogi_zakon_zrsvn.pdf
2. Osnutek zakona, <http://www.mtb.si/images/stories/>
3. Pobuda Meddruštvenega odbora planinskih društev Podravja na predlog zakona, http://www.mop.gov.si/si/voznja_v_naravi/
4. Podan predlog zakona o vožnji v naravnem okolju, <http://www.motosvet.com/>
5. Uredba o prepovedi vožnje v naravnem okolju (Ur.l. RS, št. 16/95, 28/95, 35/01).
6. Vožnje z motornimi sanmi ogrožajo naravno okolje, <http://www.obcina-radlje.si/doc/sosvet/voznje.doc>
7. Zakon o cestah (Ur.l. RS, št. 109/10).
8. Zakon o gozdovih (Ur.l. RS, št. 30/93, 13/98, 56/99, 160/02).
9. Zakon o ohranjanju narave (Ur.l. RS, št. 96/04-UPB1).
10. Zakon o motornih vozilih (Ur.l. RS, št. 106/10).
11. Zakon o planinskih poteh (Ur.l. RS, št. 61/07).
12. Zakon o pravilih cestnega prometa (Ur.l. RS, št. 109/10).
13. Zakon o varnosti na smučiščih (Ur.l. RS, št. 110/02, 98/05, 3/06-UPB1, 17/08).
14. Zakon o varstvu okolja (Ur.l. RS, št. 41/04, 39/06-UPB1).
15. Zbirnik pripomb iz javne razprave o vožnji z vozili v naravnem okolju, julij-september 2011, http://www.mop.gov.si/si/voznja_v_naravi/